

Met circus je verhaal schrijven

Circusschool helpt jongeren uit de Palestijnse Gebieden zelfvertrouwen aan te kweken

- ▶ Gestart in 2006 door Vlaamse hulpverlener
- ▶ Bedoeling: door circus sociale hefboom zijn
- ▶ Ouders moeten soms gevecht leveren met omgeving

Erik DE SMET

Vier avonden stond de Palestijnse Circusschool in ons land op de planken met een fascinerende voorstelling. Het begint met verwijten in het Arabisch, waarop de jonge circusartiesten Ashtar Muallem en Fadi Zmorrod antwoorden met halsbrekende acrobatische figuren. Zij hangt hoog in het doek, hij kronkelt aan de Chinese mast, het publiek snakt naar adem.

Beide Palestijnen waren er al bij de start van de circusschool in 2006 bij. Het is het geesteskind van de Vlaamse Jessika Devlieghere, die negen jaar geleden terecht kwam in de Palestijnse Gebieden, en haar man.

„In vluchtelingenkampen in Libanon had ik eerder al met circustechnieken gewerkt”, vertelt Devlieghere in de foyer van de Roma in Borgerhout, waar het gezelschap optrad. „Ik ging op zoek naar wie er op de westelijke Jordanoever bezig was met circus. Dat bleken er niet bepaald veel, maar in 2006 gingen we met onze school van start en na drie weken brachten we onze eerste voorstelling. De bevolking reageerde enthousiast.”

De Palestijnse Circusschool kreeg een permanent karakter en vandaag volgen er 160 jongeren, jongens en meisjes, in de leeftijd van tien tot twintig, de

lessen. Het project kreeg ook financiële steun, gedurende een aantal jaren van Broederlijk Delen, maar ook van de Belgische overheid, die instond voor de renovatie van de hoofdvesting in Bir Zeit, een buitenwijk van Ramallah. De school heeft ook vestigingen in de steden Hebron en Jenin en is actief tot in de Palestijnse vluchtelingenkampen.

„In ons land is er niets bemoeigends te vinden”, zegt een jonge deelnemer in een televisiedocumentaire over de Palestijnse Circusschool. Nog sprekender is de reactie van een knaap van tien op de vraag wat zijn dromen zijn. Hij begrijpt de vraag gewoonweg niet. Ze lijkt absurd door de situatie waarin de Palestijnse jeugd moet opgroeien.

„De bedoeling is om via het circus een sociale hefboom te zijn”, stelt Devlieghere. „We willen vertrouwen opbouwen. Veel van onze jonge gasten zijn radeloos. Door al het geweld is het een verloren generatie. Het vertrouwen onder elkaar is weg door de Israëlische bezetting en de bijbehorende collaboratie. Voorheen

„Wat ik nodig heb? Kracht, coördinatie, maar vooral een dapper hart”

was er solidariteit, maar die staat zwaar onder druk. We willen de jongeren via circustechnieken teruggeven aan zichzelf. Circus is teamgericht, niet competitief en gebaseerd op blind vertrouwen in je medespelers.”

In de voorstelling vertellen Muallem en Zmorrod hun persoonlijke verhaal, over hoe grenzen en spanningen wegvielen. Het is een sterk lichamelijke voorstel-

ling, waarbij de spelers vrijelijk omgaan met hun lichaam. Voor enkele islamitische toeschouwers in Borgerhout is dat even slikken. In de circusschool oefenen jongens en meisjes wel eens samen. Hoe past dat in de geregmenteerde islamitische samenleving die hen voortbracht?

Devlieghere: „Ook al is het niet onze bedoeling de jongeren te ‘verwestersen’, toch roept onze manier van met elkaar omgaan inderdaad soms vragen op. De ouders daarentegen reageren positief. Soms moeten zij zelf een gevecht leveren met hun omgeving om hun kinderen naar de circusschool te kunnen sturen.”

Ashtar Muallem vertelt hoe ze zich in 2006 toelagde op jongeren, trapeze en luchtacrobatie. „Het was een ontdekking”, zegt ze. „Je moet gemotiveerd zijn, je moet jezelf een doel stellen en hard willen oefenen. Voorheen wist ik niet dat ik die talenten had.” Het zette haar aan meer te willen doen met circus en in een befaamde Franse circusschool specialiseerde ze zich in ‘het doek’, een modern circusnummer. Circus is echter meer dan techniek. „Je moet je geschiedenis in het nummer leggen”, verduidelijkt Muallem nog.

Fadi Zmorrod ontdekte op een gelijkaardige manier zijn talenten. Vooral de lichamelijkeheid van het circus sprak hem aan. Zijn nummer is de Chinese mast. Vier tot zes meter hoog voert hij stunts uit en toont hij statische poses. „Daarvoor heb je kracht nodig, coördinatie, maar vooral een dapper hart”, zegt hij. „Het is hoog en je moet je angsten overwinnen. De techniek heeft me ontegensprekelijk veranderd, me kalmer gemaakt. Circus geeft energie om te leven.”

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Syriëstrijder met een vader- en moederhart

„Luttele dagen nadat de Syrische jezuïet Ziad Hilal zijn Nederlandse medebroeder Frans van der Lugt in een interview voor *KERK & leven* uitvoerig had geprezen als een man van hoop en vrede, werd pater Frans in de Syrische stad Homs doodgeschoten. De feiten gebeurden bij hem thuis, in het huis van de jezuïeten, in een wijk waar het Syrische leger en de oppositietroepen al maanden een felle strijd uitvechten. Bij het schrijven van dit stuk ontbrak nog elk spoor van de dader(s). Het regime van president Bashar al-Assad schoof de moord in de schoenen van radicale islamisten, terwijl de Syrische oppositie het regime in Damascus met de vinger wees.

Frans van der Lugt was de zoon van een Amsterdamse bankier. Hij was nog jong toen hij voor zijn jezuïetenopleiding naar Libanon reisde. Daarna trok hij naar Syrië, waar hij tot zijn dood leefde en werkte. *Abuna*, noemden de Syriërs hem – wat zoveel betekent als ‘geestelijke vader’ en/of ‘leidsman’. Van der Lugt was ook een ervaren psychotherapeut. In de jaren 1980 begon hij een zorgboerderij om jongeren met een beperking aan werk te helpen. Daarnaast organiseerde hij wandeltochten om de bevolkingsgroepen nader tot elkaar te brengen. Toen in maart 2011 de opstanden tegen het Assad-regime losbarstten, had pater Frans snel door in welke heikele situatie de Syrische christenen dreigden terecht te komen. Hij waarschuwde van meet af voor de gevolgen van een burgeroorlog.

Eind vorig jaar haalde Van der Lugt de wereldpers toen hij via videoboodschappen de mensonterende toestanden in Homs aanklaagde. Tussen enkele granaataanvallen door vertelde hij over kinderen die uit wanhoop onkruid aten en over moeders die te zwak waren om hun baby's de borst te geven. „Het kan toch niet dat wereld niets doet”, luidde zijn noodkreet. Ondertussen hielp hij de noden van zijn medemensen – zowel de weinige christenen die waren gebleven als de moslims – te lenigen. Weggaan uit de belegerde stad was geen optie, hij was immers een van hen geworden. „De Syriërs hebben mij alles gegeven, ik kan niet anders dan hier samen met hen de gevaren te trotseren”, herhaalde hij voortdurend. Enkele dagen voor hij 76 zou zijn geworden, bekocht hij die solidariteit met de dood.

Van der Lugts getuigenis roept in sterke mate herinneringen op aan de tragische geschiedenis van de zeven trappisten die in 1996 tijdens de Algerijnse burgeroorlog in Tibhirine werden ontvoerd en vermoord. Ook zij wisten dat ze gevaar liepen en ook zij weigerden partij te kiezen, voor het regime noch voor de opstandelingen. Daardoor werd hun aanwezigheid voor sommigen zo hinderlijk dat op hun ‘liquidatie’ werd aangedrongen. Een schuldige is dan snel gevonden. In het geval van de monniken van Tibhirine is er nog steeds geen uitsluitend over wie de precieze daders waren. Wat Van der Lugt betreft is het best mogelijk dat radicale islamisten hem uit de weg wilden ruimen, maar misschien was hij even hinderlijk voor het Syrische regime. Hij liet immers geen gelegenheid onbenut om de internationale publieke opinie te informeren over hoe president Assad zijn bevolking uithongert.

Dat de ware schuldigen nog niet zijn gekend, doet geen afbreuk aan het getuigenis van Van der Lugt. In een tijd waarin mensen elkaar al gauw in de steek laten als het minder goed gaat – ‘even loskoppelen’ heet dat tegenwoordig – klinkt de gedachte dat iemand zijn leven voor zijn medemens op het spel zet, sommigen vreemd in de oren. Voor missionarissen zoals Van der Lugt bestaat er evenwel niet zoiets als ‘even loskoppelen’. Zijn roeping had hem naar het Midden-Oosten gebracht en hij had de Syriërs vanuit zijn christelijke engagement zijn onvoorwaardelijke trouw beloofd – in goede én slechte tijden. Bij zo'n daad van uiterste zelfopoffering past geen vergetelheid, maar hoop dat zijn offer anderen zal inspireren hun geloof ten volle te beleven. ”

Bij de moord op Frans van der Lugt past geen vergetelheid, maar hoop dat zijn offer anderen in hun geloof inspireert

Ashtar Muallem (links) en Fadi Zmorrod doen grondacrobatie. © Véronique Vercheval